

Türkiye’de Üniversite Öğrenimi Gören Öğrencilerin Öz-anlayışları ile Sosyal Medya Bağımlılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Fatih ATLI¹ Ahmet BUĞA² Taleh MAMMADLI³ Ayşen YILDIRIM ATLI⁴

Gönderim Tarihi: 09.09.2020

Kabul Tarihi: 16.02.2021

Yayın Tarihi: 19.04.2021

Öz: Çalışmanın amacı; Üniversitede Lisans öğrenimi gören öğrencilerin Öz-anlayışları ile Sosyal Medya Bağımlılıkları arasındaki ilişkinin yaş, cinsiyet, kardeş sayısı, çok kullanılan sosyal medya programı, sosyal medyayı kullanma amacı, çok kullanılan sosyal medyada programında geçirilen süre ve programdaki arkadaş sayısı, sınıf düzeyi, ailenin sosyo-ekonomik seviyesi, travma durumu, dernek/vakıf vb. üyelik durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymaktır. İlişkisel tarama modeli kullanılan çalışmada çalışma grubunu ölçeği online dolduran ve 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılında Türkiye’de öğrenim gören ve basit-seçkisiz yöntemle seçilen 307 lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışmada; Deniz, Kesici ve Sümer’in (2008) Türkçe’ye uyarladığı "Öz-Anlayış Ölçeği (ÖAÖ)" ile Şahin ve Yağcı (2017) tarafından geliştirilen Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Yetişkin Formu" kullanılmıştır. Analizlerde "Bağımsız Örneklem T", "Tek Yönlü Varyans Analizi", "Man Whitney U", "Kruskal Wallis", "Tukey HSD", "Tamhane's T2" testleri ile Basit Doğrusal Regresyon Analizi ile Pearson Korelasyon Analizi kullanılmıştır. Çalışmada öz-anlayış ile sosyal medya bağımlılığı arasında negatif ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu ve öz-anlayışın sosyal medya bağımlılığı ve alt boyut ortalamalarının % 4.1'ini yordadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Bağımlılık, Öz-anlayış, Lisans Öğrencisi, Sosyal Medya, Üniversite

The Examination of the Relationship Between Social Media Addiction with the Self-Compassion of Students Studying at University in Turkey

Abstract: The aim of the study; the relationship between undergraduate students' Self-compassion and Social Media Addiction to reveal whether the differs significantly according to different variables. The Relational survey model was used in this study. Study group have consist of simple-randomly selected 307 studying undergraduate students in 2019-2020 academic year studying in Turkey. In the study, the "Self-Compassion Scale (SCS)" adapted by Deniz, Kesici and Sumer (2008) into Turkish and the Social Media Addiction Scale-Adult Form developed by Sahin and Yagci (2017) were used. "One Way Analysis of Variance", "Man Whitney U," "Kruskal Wallis", "Tukey HSD", "Tamhane's T2" tests with Pearson Correlation Analysis and Simple Linear Regression Analysis were used in this study. It was found that there was a negative and low level significant relationship between self-compassion and social media addiction in this study. Additionally it was seen that the self-compassion predicted at the rate of %4,1 of social media addiction and sub-dimension averages in this study.

Keywords: Addiction, Self-Compassion, Social Media, Undergraduate Student, University

GİRİŞ

Dünyada ve Türkiye’de internetin yaygınlaşması ile birlikte bilgiye erişim, alışveriş, eğlence, iletişim, eğitim vb. ihtiyaçların karşılanması kolaylaşmış ve internet hayatımızın vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. İnternet World Stats’ın 2014 yılında Avrupa ülkeleri arasında yaptığı araştırmada Türkiye’nin internet kullanımında beşinci sırada olduğu görülürken 2019 yılında yaptığı araştırmada ise üçüncü sıraya yükseldiği görülmüştür (İnternet World Stats, 2014). TÜİK (2020) tarafından yapılan Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırmasında ise internet kullanan 16-74 yaş aralığındaki bireylerin oranının 2019 yılında %75,3 iken 2020 yılında %79’a, evden internete erişimin ise 2019 yılında %88,3 iken 2020 yılında %90,7’ye yükseldiği belirtilmiştir

¹ Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye, fatihatli01@gmail.com, ORCID 0000-0003-3053-6212

² Gaziantep Üniversitesi, Türkiye, buga@gantep.edu.tr, ORCID 0000-0002-9598-2451

³ Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi, Azerbaycan, talehmammadlil111@gmail.com, ORCID 0000-0002-7840-2232

⁴ Gaziantep Üniversitesi, Türkiye, aysen_186@hotmail.com, ORCID 0000-0002-2838-5180

(TÜİK, 2020). İnsanlar internet ortamında ihtiyaçlarını karşılarken bir yandan da kendilerine dijital bir kimlik oluşturmuşlardır. Akıllı telefonların yaygınlaşması ve bunun yanı sıra Web 2.0 araçlarının gelişimi ile birlikte sosyal medya programları da hayatımıza girmiştir. Bireyler sosyal medya platformlarında dijital bir kullanıcı adı olarak bu sayede dijital kimliklerini de pekiştirme imkanı bulmuşlardır. Sosyal medyada bireylerin kendilerini ifade etme olanağının fazla olması (Greenhow & Hughes, 2009; akt: Blinka & Simahel, 2009:56) diğer ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de sosyal medya kullanım oranlarının artmasına sebep olmuştur. We are Social’ın (2020)’de yayınladığı ilk medya raporunda Türkiye’de 16-64 yaş aralığında yer alan bireylerin günlük 7 saat 29 dakika sosyal medyada zaman geçirdiği belirtilmiştir.

Bununla birlikte raporda Türkiye’deki sosyal medya kullanıcı sayılarına değinilerek; facebook kullanıcılarının 37 milyon kişi olduğu ve bu oranla Türkiye’nin Avrupa ülkeleri arasında birinci, dünyada ise ilk 10 ülke arasında yer aldığı, instagram kullanıcı sayısının 38 milyon olduğunu ve bu sayı ile dünyada altıncı ülke arasında yer aldığı, twitter kullanıcı sayısının 11,8 milyon olduğu ve bu sayı ile Avrupa ülkeleri arasında ikinci, dünyada altıncı olduğu belirtilmiştir (We are Social, 2020). Anadolu Üniversitesi Sosyal Medya ve Dijital Güvenlik Eğitim, Uygulama ve Araştırma Merkezi (SODİGEM) Bilim Kurulunca 2019 yılında derlenen raporda ise Türkiye’de yer alan 59,3 milyon aktif internet kullanıcısı arasından 52 milyon kişinin sosyal medyada günlük ortalama 2 saat 46 dakika vakit geçirdikleri ve bu kullanıcıların %78’inin ise 18-44 yaş aralığında olduğu belirtilmiştir (Açık ve Yaşar, 2019).

Kullanımların kontrolsüz ve bilinçsiz olarak yapılması bir yandan bireyleri olumsuz olarak etki etkilerken bir yandan da kullanımın verdiği geçici rahatlık ve mutluluk hissi kullanıcıların sosyal medyada aktif olma ihtiyacı hissetmelerine sebep olabilmektedir. Bir nesneye aşırı düşkün olmak ve yoksunluk yaşamak bağımlılık (TDK, t.y) olarak addedilse de bağımlılık sanal ve maddesel olmayan olgulara da duyulabilmektedir. Yang ve Tung (2007) sosyal medyada haftanın en az 8,5 ile 21,5 saat arasında çevrimiçi olunmasını sosyal medya bağımlılığı olarak tanımlarken, Andreassen ve Pallesen (2014) ise sürekli çevrimçi olma isteği, yaşama olumsuz etki eden ve kontrol edilemeyen düşkünlük hissiyatı olarak tanımlamaktadır. Bir başka tanımda ise sosyal medya bağımlılığı: İhtiyaç dışı kontrolsüz sosyal medya kullanımı (Griffiths, 1999; Young, 1998; akt: Seferoğlu ve Yıldız, 2013:32) olarak tanımlanmaktadır. Sosyal medya bağımlılığı ile ilgili gençler arasında yapılan bazı çalışmalarda; Düşük benlik saygısına sahip olan ergenlerin daha fazla sosyal medya bağımlılığına sahip olduğu (Uzun, Yıldırım ve Uzun, 2016:145), sosyal medya bağımlılığına sahip olan lise öğrencilerinin daha fazla akademik erteleme gösterdiği (Gürültü, 2016:142), üniversite öğrencileri arasında yapılan araştırmada sosyal medya bağımlılığı ile depresyon arasında pozitif bir ilişki olduğu (Balcı ve Baloğlu, 2018:228), yalnızlık düzeyi fazla olan üniversite öğrencilerinin facebook kullanım düzeylerinin daha yüksek olduğu (Balcı ve Gölcü, 2013:256), ergenler arasında yapılan araştırmada psikolojik bozukluklar ile sosyal medya bağımlılığı arasında pozitif bir ilişki olduğu (Bilgin, 2018:244), Amerika’da üniversite öğrencileri arasında yapılan araştırmada ise sosyal medya bağımlılığının yaşam tatminini düşürdüğü (Longstreet ve Brooks, 2017:75) görülmüştür. Bu bağlamda kullanımların kontrolsüz olması ve günlük hayatın akışını bozacak seviyeye gelmesinin özellikle geleceğimiz olan gençleri olumsuz etkileyeceği ve bağımlılıklarına sebep olarak geleceğimizin tehlike altına girmesine sebep olabileceği düşünülmektedir. Öz-anlayışla ilgili yapılan bazı araştırmalarda ise düşük öz-anlayış seviyesine sahip olan üniversite öğrencilerinin depresyon, anksiyete ve stres puanlarının daha düşük olduğu (Deniz ve Sümer, 2010:123), üniversite öğrencilerinin öz-anlayışlarının psikolojik iyi olma alt boyut ortalamalarının tamamı ile pozitif ve anlamlı düzeyde ilişkili olduğu (Sarıcaoğlu ve Aslan, 2013:2094), öz-anlayışın yalnızlık,

umutsuzluk, durumluk ve sürekli kaygı ortalamaları arasında negatif ve anlamlı bir ilişki olduğu (Karaoğlu vd., 2017:50), öz-anlayışın yaşam memnuniyeti ile pozitif, anksiyete düzeyleri ile ise negatif ve anlamlı bir ilişki içerisinde olduğu görülmüştür (Dağ, 2019:33-34). Üniversite öğrencileri arasında yapılan bir diğer çalışmada ise öz-anlayışın psikolojik sağlık ve yaşam doyumu ile pozitif ve anlamlı bir ilişki içerisinde olduğu ve onlara kısmi de olsa aracılık etkisinin bulunduğu (Alibekiroğlu vd., 2018:10-12) görülmüştür. Bu bilgiler ışığında; öz-anlayış ve sosyal medya bağımlılığının üniversite öğrencilerinin yalnızlık, benlik saygısı ve depresyon düzeyleri üzerinde etkisi olduğu görülmektedir. Bu nedenle öz-anlayış ile sosyal medya bağımlılığının arasında bir ilişki olduğu düşünülmektedir. Yapılan yurtiçi literatür taramasında ise öz-anlayış ile sosyal medya bağımlılığı arasındaki ilişkinin incelendiği herhangi bir çalışmaya rastlanmaması nedeniyle bu araştırmanın sosyal medya bağımlılığına farklı bir boyut kazandıracak ve diğer araştırmacılara da ışık tutacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda bu araştırmanın amacı; üniversitede lisans öğrenimi gören öğrencilerin öz-anlayışları ile sosyal medya bağımlılıkları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu temel amacın yanı sıra öğrencilerin sosyal medya bağımlılıklarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır.

Çalışmanın Amacı

Çalışmadaki amaç üniversitede lisans öğrenimi gören öğrencilerin öz-anlayışları ile sosyal medya bağımlılık düzeyleri arasındaki ilişkiyi açıklamaktır. Bu nedenle ilişki çeşitli değişkenler açısından incelenmeye çalışılarak aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

1. Öz-anlayış ile Sosyal Medya Bağımlılığı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
2. Öz-anlayış, Sosyal Medya Bağımlılığını anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?
3. Cinsiyet değişkenine göre Sosyal Medya Bağımlılığı anlamlı farklılık göstermekte midir?
4. Yaş değişkenine göre Sosyal Medya Bağımlılığı anlamlı farklılık göstermekte midir?
5. Kardeş Sayısı değişkenine göre Sosyal Medya Bağımlılığı anlamlı farklılık göstermekte midir?
6. Çok Kullanılan Sosyal Medya Programı değişkenine göre Sosyal Medya Bağımlılığı anlamlı farklılık göstermekte midir?
7. Sosyal Medyayı Kullanım Amacı değişkenine göre Sosyal Medya Bağımlılığı anlamlı göstermekte midir?
8. Sosyal Medya’da Günlük Geçirilen Süre değişkenine göre Sosyal Medya Bağımlılığı anlamlı farklılık göstermekte midir?
9. Çok Kullanılan Sosyal Medya Programındaki Arkadaş Sayısı değişkenine göre Sosyal Medya Bağımlılığı anlamlı farklılık göstermekte midir?
10. Üniversite Sınıf Düzeyi değişkenine göre Sosyal Medya Bağımlılığı anlamlı farklılık göstermekte midir?
11. Ailenin Sosyo-Ekonomik Seviyesine göre Sosyal Medya Bağımlılığı anlamlı farklılık göstermekte midir?
12. Travma Geçmiş Durumuna göre Sosyal Medya Bağımlılığı anlamlı farklılık göstermekte midir?
13. Sosyal Sorumluluk Projeleri Üreten Dernek, Vakıf veya Kulüp Üyeliği Durumuna göre Sosyal Medya Bağımlılığı anlamlı farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Bu çalışmada ilişkisel tarama modeli kullanılacaktır. İlişkisel tarama modeli: İki ve üzeri değişken olan araştırmalarda değişkenlerin tamamı arasındaki değişimin bütünlüğünü ölçmek amacıyla kullanılmaktadır (Karasar, 1991:77-81). Bu model ile birlikte Türkiye’de üniversitelerde lisans öğrenimi gören öğrencilerin öz-anlayışları ile sosyal medya bağımlılıkları arasındaki açıklayıcı ilişkiler incelenerek, bu ilişkilerin yaş, cinsiyet, kardeş sayısı, çok kullanılan sosyal medya, sosyal medyayı kullanma amacı, sosyal medyada geçirilen süre, sosyal medya arkadaş sayısı, sınıf düzeyi, ailenin sosyo-ekonomik seviyesi, travma yaşama durumu, dernek veya kulüplere üyelik durumu değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediği ortaya konacaktır. Tablo 1’de katılımcılara ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Ankette 307 lisans öğrencisi katılımcı olarak yer almıştır.

Tablo 1. Katılımcılara ilişkin bilgiler

Cinsiyet	Frekans	Yüzde
Erkek	93	% 30,3
Kadın	214	% 69,7
Yaş		
18-22	203	% 66,1
23-27	80	% 26,1
28-32	11	% 3,6
33 ve üzeri	13	% 4,2
Kardeş Sayısı		
1	121	% 39,4
2 ve daha fazla	186	% 60,6
Çok Kullanılan Sosyal Medya Programı		
Facebook	24	% 7,8
Instagram	230	% 74,9
Twitter	45	% 14,7
Tiktok vd.	8	% 2,6
Sosyal Medya Kullanım Amacı		
İletişim	56	% 18,5
Alışveriş	7	% 2,0
Bilgi Edinme	79	% 25,8
Eğlence	165	% 53,7
Sosyal Medyada Günlük Geçirilen Süre		
0-60 dk	100	% 32,6
61-120 dk	120	% 39,1
121 dk ve üzeri	87	% 28,3
Çok Kullanılan Sosyal Medyadaki Arkadaş Sayısı		
0-100	59	% 20,8
101-200	49	% 16,7
201 ve üzeri	199	% 62,5
Üniversite Sınıf Düzeyi		
3.Sınıf	180	% 58,6
4.Sınıf ve Üzeri	127	% 41,4
Ailenin Sosyo-Ekonomik Durumu		
Alt	37	% 12,7
Orta	258	% 82,8
Yüksek	12	% 4,5

Travma Geçmiş Durumu		
Evet	179	% 59,8
Hayır	128	% 40,2
Dernek/Vakıf veya Kulüp Üyeliği Durumu		
Evet	109	% 35,2
Hayır	198	% 64,8
TOPLAM	307	100,0

Araştırmanın çalışma grubunu 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılında Türkiye’de öğrenim gören ve basit ve seçkisiz yöntemle seçilen 307 üniversite lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Bu çalışma grubunun 93’ü (%30.3) Erkek, 214’si ise (% 69.7) Kadın’dır. Araştırmanın çalışma grubundaki tüm üniversite lisans öğrencilerinin katılımcı olarak yer alma konusunda eşit oranda şansa sahip olması ve çalışma grubunun bağımsız olarak belirlenmesinin tercih edilmesi nedeniyle araştırmadaki örneklem belirleme yöntemi basit ve seçkisizdir (Büyüköztürk vd., 2012; Karasar, 2006).

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada verilerin toplanması amacıyla Öz-anlayış Ölçeği ve Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Yetişkin Formu ile katılımcıların kişisel bilgilerini elde etmek amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Bu çalışmada kullanılan Öz-anlayış Ölçeği, Neff (2003) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek, “Ortak insanlık”, “Öz-yargılama”, “Bilinçlilik”, “Öz-nezaket”, “Aşırı-özdeşleşme ve “İzolasyon” olmak üzere 6 alt boyut ve beşli Likert tipinde 26 maddeden oluşmaktadır. Söz konusu ölçeğin Türkçe’ye uyarlaması, Deniz ve arkadaşları tarafından 2008 yılında yapılmıştır. Bu araştırmada kullanılan Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Yetişkin Formu (SMBÖ-YF) ise 18-60 arası yetişkinlerin sosyal medya bağımlılıklarını ölçmek amacıyla Şahin ve Yağcı (2017) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek, “Sanal Tolerans” ve “Sanal İletişim” olmak üzere 2 alt boyut ve beşli Likert tipinde toplam 20 maddeden oluşmaktadır.

Öz-anlayış Ölçeği

Neff (2003) tarafından Öz-anlayış düzeyini ölçmek amacıyla oluşturulan ölçeğin orijinali 6 alt boyut ve 26 sorudan oluşan 5’li likert tipi bir ölçektir. Deniz, Kesici ve Sümer (2008) tarafından yapılan Türkçe’ye uyarlama çalışmalarında ise ölçeğin orijinalinin aksine 24 maddeden oluştuğu ve tek boyutlu olduğu görülmüştür. Ayrıca yapılan analizler sonucunda iç tutarlılık katsayısının (Cronbach Alfa) .89, test-tekrar test korelasyonunun .83 bulunması ölçeğin yüksek düzeyde geçerli ve güvenilir olduğunu göstermiştir.

Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Yetişkin Formu (SMBÖ-YF)

Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Yetişkin Formu 18-60 yaş arası yetişkinlerin sosyal medya bağımlılıklarını ölçmek amacıyla Şahin ve Yağcı (2017) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek geliştirme çalışmalarında 520 erkek, 527 kadın olmak üzere toplam 1047 yetişkin katılımcı olarak yer almış olup katılımcılara ölçeğin uygulanması ve yapılan test tekrar test, açıklayıcı ve doğrulayıcı analizler sonucunda ölçeğin “Sanal tolerans” ve “Sanal iletişim” olmak üzere iki alt boyut ve 20 maddeden oluştuğu görülmüştür (Şahin ve Yağcı, 2017:525-526).

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS 22 Windows programı kullanılmıştır. Türkiye’de öğrenim gören üniversite lisans öğrencilerinin öz-anlayışları ile sosyal medya bağımlılıkları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla korelasyon katsayılarına Pearson Korelasyon Analizi testi ile bakılmıştır. Bununla birlikte öz-anlayışın sosyal medya bağımlılığı üzerindeki yordayıcılığını incelemek

amacıyla Basit Doğrusal Regresyon Analizi yapılmıştır. Ayrıca yaş, cinsiyet, kardeş sayısı, çok kullanılan sosyal medya programı, sosyal medyayı kullanma amacı, sosyal medyada geçirilen süre, çok kullanılan sosyal medya programındaki arkadaş sayısı, sınıf düzeyi, ailenin sosyo-ekonomik seviyesi, travma yaşama durumu, dernek veya kulüplere üyelik durumu değişkenleri arasında anlamlı farklılıkların olup olmadığını incelemek amacıyla Bağımsız örneklem t-testi, Tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Kruskal Wallis testi, Man Whitney U testi, Tukey ve Tamhane's T2 testleri yapılmıştır.

BULGULAR

Tablo 2. Çalışmada kullanılan ölçekler ve alt boyutları ile ilgili tanımlayıcı istatistikler

Ölçekler ve Alt Boyutlar	Gözlem Sayısı	Ortalama	Std. Sapma	Çarpıklık	Basıklık
Öz-Anlayış	307	3,0919	,65366	-,052	,179
Sosyal Medya Bağımlılığı	307	2,8092	,61877	,388	,209
Sanal Tolerans	307	2,9553	,70089	,037	,060
Sanal İletişim	307	2,6630	,69805	,526	,377

Tablo 2'de çalışmada kullanılan ölçekler ve alt boyutları ile ilgili tanımlayıcı istatistiklerine yer verilmiştir. Mesleki tükenmişlik alt ölçeklerinden kişisel başarının ortalaması en yüksek iken, duyarsızlaşmanın ortalaması en düşüktür. George ve Mallery (2010)'e göre; "Çarpıklık ve basıklık değerleri +2,0 ile -2,0 arasında" ve Fidell ve Tabachnick (2013)'e göre; "+1,5 ile -1,5 arasında olursa ölçeğin normal dağıldığını ve parametrik testlerin daha geçerli ve güvenilir sonuçlar vereceğini belirtmişlerdir". Bu bağlamda hareketle araştırmada kullanılan ölçeklerin basıklık ve çarpıklık değerleri +2,0 ile -2,0 arasında olduğu için çalışmanın genelinde parametrik testler olan Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi ve bağımsız iki grup T-testi kullanılmıştır. Ancak bazı analizlerde grupların 30'un altında olması nedeniyle nonparametrik testler olan Man Whitney U testi ve Kruskal Wallis testlerinin kullanılmasının daha uygun olacağına karar verilmiştir.

Tablo 3. Araştırmada kullanılan ölçeklerin ve alt boyutlarının güvenilirlikleri

Boyutlar	Madde Sayısı	Cronbach's Alpha
Öz-Anlayış	24	,905
Sosyal Medya Bağımlılığı	20	,865
Sanal Tolerans	11	,805
Sanal İletişim	9	,801

Tablo 3'te araştırmada kullanılan ölçeklerin ve alt boyutlarının güvenilirlikleri gösterilmiştir. Bir ölçeğin geçerliliği ise o ölçeğin ölçmek istediği değişkeni ne derece ölçtüğüne ilişkindir. Geçerlilik testinin güvenilirlik testinde olduğu gibi dayandığı belli bir katsayı yoktur. Bu nedenle geçerlilik testi kuramsal analizlerle yapılmaktadır. Kalaycı (2008:405)'ya göre Cronbach Alpha değeri $0.60 \leq \alpha < 0.80$ ise ölçek oldukça güvenilirdir. Tablo incelendiğinde araştırma örnekleme göre tüm ölçeklerin "güvenilir" düzeyde ($>.60$) olması nedeniyle araştırmaya devam edilmesi hususunda aksi bir durum bulunmamaktadır. Cinsiyet değişkenine göre Sosyal Medya Bağımlılığı ortalamalarının anlamlı farklılık gösterip göstermediğini bulabilmek ve aralarındaki ilişkiyi analiz edebilmek için bağımsız örneklem t testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçları aşağıda bulunan Tablo 4'de yer almaktadır.

Tablo 4. Cinsiyet değişkeni açısından lisans öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı ortalamalarına ait t testi sonuçları

Sosyal Medya Bağımlılığı ve Alt Boyutları	Gruplar (Cinsiyet)	N	X̄	Ss	t	P
Sosyal Medya Bağımlılığı	Erkek	93	2,7941	,60455	-,281	,779
	Kadın	214	2,8157	,62613		
Sanal Tolerans	Erkek	93	2,8749	,65896	-1,327	,186
	Kadın	214	2,9902	,71702		
Sanal İletişim	Erkek	93	2,7133	,72830	,830	,470
	Kadın	214	2,6412	,68509		

p< .05

Tablo 4’de katılımcıların cinsiyetlerine göre sosyal medya bağımlılığı alt boyut ortalamaları t-testi ile karşılaştırılmıştır. Analiz sonuçları incelendiğinde öz-anlayış ile sosyal medya alt boyutları olan sanal tolerans ve sanal iletişim arasında (p>0.05) olduğu için istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir. Başka bir ifade ile katılımcıların cinsiyetlerine göre sosyal medya bağımlılık düzeyleri değişmemektedir. Yaş değişkenine göre Sosyal Medya Bağımlılığı ortalamalarının anlamlı farklılık gösterip göstermediğini bulabilmek ve aralarındaki ilişkiyi analiz edebilmek için Kruskal Wallis analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçları aşağıda bulunan Tablo 5’de yer almaktadır.

Tablo 5. Yaş değişkeni açısından lisans öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı ortalamalarına ilişkin Kruskal Wallis analizi sonuçları

	Gruplar (Yaş)	N	X̄	Sd	x ²	P
Sosyal Medya Bağımlılığı	18-22	203	158,31	3	4,147	,246
	23-27	80	143,88			
	28-32	11	119,50			
	33 ve üzeri	13	178,19			
Sanal Tolerans	18-22	203	159,34	3	5,211	,157
	23-27	80	144,36			
	28-32	11	106,82			
	33 ve üzeri	13	169,88			
Sanal İletişim	18-22	203	156,02	3	2,637	,451
	23-27	80	145,71			
	28-32	11	140,55			
	33 ve üzeri	13	184,88			

p< .05

Tablo 5’de araştırmaya katılanların yaşlarına göre sanal iletişim ve sanal tolerans alt boyut ortalamaları Kruskal Wallis testi ile karşılaştırılmıştır. Analiz sonuçları incelendiğinde sanal tolerans ve sanal iletişim ile yaş değişkeni arasında .05 düzeyinde (p<0.05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı anlaşılmaktadır. Başka bir ifade ile yaş değişkenine göre sosyal medya bağımlılığı değişmemektedir.

Kardeş Sayısı değişkenine göre Sosyal Medya Bağımlılığı ortalamalarının anlamlı farklılık gösterip göstermediğini bulabilmek ve aralarındaki ilişkiyi analiz edebilmek için Bağımsız Örneklem t testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçları aşağıda bulunan Tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 6. Kardeş sayısına göre lisans öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı ortalamalarına ait t testi sonuçları

Sosyal Medya Bağımlılığı Alt Boyutları	Gruplar (Kardeş Sayısı)	N	X̄	Ss	t	P
Sosyal Medya Bağımlılığı	1	121	2,7825	,54533	-,635	,526
	2 ve üzeri	186	2,8265	,66305		
Sanal Tolerans	1	121	2,9662	,68927	,220	,826
	2 ve üzeri	186	2,9482	,71010		
Sanal İletişim	1	121	2,5987	,61837	-1,304	,193
	2 ve üzeri	186	2,7049	,74397		

$p < .05$

Tablo 6’da katılımcıların kardeş sayısına göre sosyal medya bağımlılığı ve alt boyut ortalamaları t-testi ile karşılaştırılmıştır. Analiz sonuçları incelendiğinde kardeşi olmayan yani ailesinde tek çocuk olan kimse yoktur. Bununla birlikte sanal tolerans ve sanal iletişim ile kardeş sayısı değişkeni arasında ($p > 0.05$) olduğu için istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Başka bir ifade ile katılımcıların kardeş sayısına göre sosyal medya bağımlılığı düzeyleri değişmemektedir.

Çok kullanılan sosyal medya programı değişkenine göre Sosyal Medya Bağımlılığı ortalamalarının anlamlı farklılık gösterip göstermediğini bulabilmek ve aralarındaki ilişkiyi analiz edebilmek için Kruskal Wallis testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçları aşağıda bulunan Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7. Çok kullanılan sosyal medya programına göre lisans öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı ortalamalarına ait Kruskal Wallis testi sonuçları

	Gruplar (Sosyal Medya)	N	X̄	Sd	χ^2	P
Sosyal Medya Bağımlılığı	Facebook	24	165,77	3	,864	,834
	Instagram	230	151,43			
	Twitter	45	159,02			
	Tiktok vd.	8	164,19			
Sanal Tolerans	Facebook	24	158,40	3	,123	,989
	Instagram	230	153,96			
	Twitter	45	151,13			
	Tiktok vd.	8	158,06			
Sanal İletişim	Facebook	24	180,21	3	3,722	,293
	Instagram	230	148,83			
	Twitter	45	166,08			
	Tiktok vd.	8	156,19			

$p < .05$

Tablo 7’de araştırmaya katılanların çok kullandıkları sosyal medya programına göre sanal tolerans ve sanal iletişim alt boyut ortalamaları Kruskal Wallis testi ile karşılaştırılmıştır. Analiz sonuçları incelendiğinde sanal tolerans ve sanal iletişim ile çok kullanılan sosyal medya programı değişkeni arasında .05 düzeyinde ($p < 0.05$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı anlaşılmaktadır. Başka bir ifade ile çok kullanılan sosyal medya programına göre sosyal medya bağımlılığı düzeyi değişmemektedir. Sosyal medyayı kullanım amacı değişkenine göre Sosyal Medya Bağımlılığı ortalamalarının anlamlı farklılık gösterip göstermediğini bulabilmek ve aralarındaki ilişkiyi analiz edebilmek için Kruskal Wallis testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçları aşağıda bulunan Tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8. Sosyal medyayı kullanım amacına göre lisans öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı ortalamalarına ait Kruskal Wallis analizi sonuçları

Sosyal Medya Bağımlılığı Alt Boyutları	Gruplar (Sosyal Medya Kullanım Amacı)	N	X̄	Sd	x ²	P
Sosyal Medya Bağımlılığı	İletişim	56	165,95	3	7,300	,063
	Alışveriş	7	155,14			
	Bilgi Edinme	79	131,03			
	Eğlence	165	160,89			
Sanal Tolerans	İletişim	56	159,91	3	10,590	,014*
	Alışveriş	7	167,79			
	Bilgi Edinme	79	126,20			
	Eğlence	165	164,72			
Sanal İletişim	İletişim	56	170,89	3	3,226	,358
	Alışveriş	7	155,93			
	Bilgi Edinme	79	143,16			
	Eğlence	165	153,37			

p < .05

Tablo 8’de araştırmaya katılanların sosyal medya programlarını kullanım amacına göre sanal tolerans ve sanal iletişim alt boyut ortalamaları Kruskal Wallis testi ile karşılaştırılmıştır. Analiz sonuçları incelendiğinde sanal tolerans ile sosyal medya programı kullanım amacı değişkeni arasında .05 düzeyinde (p<0.05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu ancak; sanal iletişim ile ise .05 düzeyinde (p<0.05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı anlaşılmaktadır. Bu nedenle anlamlılığın hangi gruptan kaynaklandığına dair bonferroni düzeltmesi yapılarak ikili gruplar halinde Man Whitney U testi yapılmaya karar verilmiştir. Yapılan Bonferroni düzeltmesinde 6 grup olduğu için 0,05 anlamlılık düzeyi altı gruba bölünerek hata payı paylaştırılmış ve bu nedenle elde edilen sonuç olan 0,008 anlamlılık düzeyinde grupların incelenmesine karar verilmiştir.

Sosyal medyayı kullanım amacı değişkenine göre Sosyal Medya Bağımlılığı ortalamaları sanal tolerans alt boyutunda anlamlı farklılık göstermektedir. Bu anlamlı farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit edebilmek için Man Whitney U testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçları aşağıda bulunan Tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo 9. Sosyal medyayı kullanım amacına göre lisans öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı ortalamalarına ait Mann Whitney U testi analizi sonuçları

	Gruplar (Kullanım Amacı)	N	X̄	U	P	
Sosyal Medya Bağımlılığı	İletişim-Alışveriş	56-7	32,29	29,64	179,500	,718
	İletişim-Bilgi Edinme	56-79	77,05	61,58	1705,000	,024
	İletişim-Eğlence	56-165	113,60	110,12	4474,500	,725
	Alışveriş-Bilgi Edinme	7-79	50,79	42,85	225,500	,421
	Alışveriş-Eğlence	7-165	82,71	86,66	551,000	,837
	Bilgi Edinme- Eğlence	79-165	106,59	130,12	5261,000	,015
Sanal Tolerans	İletişim-Alışveriş	56-7	31,82	33,43	186,000	,827
	İletişim-Bilgi Edinme	56-79	76,68	61,85	1726,000	,030
	İletişim-Eğlence	56-165	108,41	111,88	4475,000	,726
	Alışveriş-Bilgi Edinme	7-79	53,29	42,63	208,000	,279
	Alışveriş-Eğlence	7-165	89,07	86,39	559,500	,889
	Bilgi Edinme- Eğlence	79-165	101,72	132,45	4876,000	,001*

Sanal İletişim	İletişim-Alışveriş	56-7	32,28	29,79	180,500	,734
	İletişim-Bilgi Edinme	56-79	75,32	62,81	1802,000	,067
	İletişim-Eğlence	56-165	120,29	107,85	4099,500	,207
	Alışveriş-Bilgi Edinme	7-79	46,86	43,20	253,000	,710
	Alışveriş-Eğlence	7-165	87,29	86,47	572,000	,966
	Bilgi Edinme- Eğlence	79-165	117,15	125,06	6095,000	,412

$p < ,008$

İkili karşılaştırmalar sonucu elde edilen verilere göre anlamlılık değeri $p < ,001$ olan yalnızca bir grup yer almaktadır. Sanal tolerans alt boyutunda bilgi edinme ve eğlence grupları arasında $p < ,001$ düzeyinde anlamlılık olduğu görülmektedir. Analiz incelendiğinde eğlence amacıyla sosyal medyayı kullanan katılımcıların bilgi edinme amacıyla sosyal medyayı kullanan katılımcılara göre sanal tolerans alt boyut ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Sosyal medyada günlük geçirilen süre değişkenine göre Sosyal Medya Bağımlılığı ortalamalarının anlamlı farklılık gösterip göstermediğini bulabilmek ve aralarındaki ilişkiyi analiz edebilmek için Tek Yönlü Varyans Analiz testi ile Tamhane T2 ve Tukey HSD testleri yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçları aşağıda bulunan Tablo 10'da yer almaktadır.

Tablo 10. Sosyal medya'da günlük geçirilen süreye göre lisans öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı ortalamalarına ait tek yönlü varyans analizi, Tamhane T2 ve Tukey hsd testi sonuçları

Sosyal Medya Bağımlılığı ve Alt Boyutları	Gruplar (Öğrenimde İkamet Edilen Yer)	N	\bar{X}	Ss	F	P	Anlamlı Fark
Sosyal Medya Bağımlılığı	0-60 Dk (a)	100	2,4614	,55063	35,331	,000*	a-b
	61-120 Dk (b)	120	2,8564	,50692			a-c
	121 Dk ve Üzeri (c)	87	3,1437	,63308			b-c
Sanal Tolerans	0-60 Dk (a)	100	2,5373	,63657	40,887	,000*	a-b
	61-120 Dk (b)	120	3,0129	,55795			a-c
	121 Dk ve Üzeri (c)	87	3,3563	,69293			b-c
Sanal İletişim	0-60 Dk (a)	100	2,3856	,64932	15,890	,000*	a-b
	61-120 Dk (b)	120	2,7000	,62433			a-c
	121 Dk ve Üzeri (c)	87	2,9310	,73824			b-c

$p < ,05$

Tablo 10'da katılımcıların sosyal medyada günlük geçirdiği süreler ile sosyal medya bağımlılığı alt boyut ortalamaları tek yönlü varyans analizi ile karşılaştırılmıştır. Analiz sonuçları incelendiğinde sanal tolerans ve sanal iletişim ile sosyal medyada günlük geçirilen süre değişkeni arasında ($p > 0,05$) olduğu için istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Farklılıkları incelemek amacıyla sosyal medya bağımlılığı ve alt boyutu olan sanal iletişimde grupların homojen dağılması sebebiyle Tukey HSD testine, sosyal medya bağımlılığı alt boyutu olan sanal toleransta grupların homejan dağılmaması nedeniyle ise Tamhane T2 testine bakılmıştır. Bulgulara bakıldığında sanal tolerans ve sanal iletişim alt boyutlarında sosyal medyada günlük 2 saat üzeri vakit geçirenlerin ortalamaları diğer gruplardan daha yüksektir. Ayrıca günlük 2 saat üzeri sosyal medyada zaman geçiren katılımcıların ortalamaları 61-120 dk zaman geçiren katılımcılara göre daha yüksektir. Başka bir ifade ile katılımcıların sosyal medyada günlük geçirdikleri süre arttıkça sosyal medya bağımlılık düzeyleri de artmaktadır.

Çok kullanılan sosyal medya programında yer alan arkadaş sayısı değişkenine göre Sosyal Medya Bağımlılığı ortalamalarının anlamlı farklılık gösterip göstermediğini bulabilmek ve aralarındaki ilişkiyi analiz edebilmek için Tek Yönlü Varyans Analiz testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçları aşağıda bulunan Tablo 11'de yer almaktadır.

Tablo 11. Çok kullanılan sosyal medya programında yer alan arkadaş sayısına göre lisans öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı ortalamalarına ait tek yönlü varyans analizi sonuçları

	Gruplar (Sosyal Medya Arkadaş Sayısı)	N	X̄	Ss	F	P
Sosyal Medya Bağımlılığı	0-100	59	2,7593	,65111	,332	,718
	101-200	49	2,7863	,74403		
	201 ve üzeri	199	2,8296	,57623		
Sanal Tolerans	0-100	59	2,8613	,75351	,917	,401
	101-200	49	2,9128	,81712		
	201 ve üzeri	199	2,9936	,65304		
Sanal İletişim	0-100	59	2,6573	,66772	,004	,996
	101-200	49	2,6599	,79103		
	201 ve üzeri	199	2,6655	,68612		

$p < ,05$

Tablo 11’de araştırmaya katılan lisans öğrencilerinin çok kullanılan sosyal medya programındaki arkadaş sayıları değişkenine göre sanal tolerans ve sanal iletişim alt boyut ortalamaları karşılaştırılmıştır. ANOVA testi sonuçlarına bakıldığında sanal iletişim ve sanal tolerans ile çok kullanılan sosyal medyada programındaki arkadaş sayısı değişkeni arasında .05 düzeyinde ($p > 0.05$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı anlaşılmaktadır. Başka bir ifade ile katılımcıların sosyal medyadaki arkadaş sayılarına göre sosyal medya bağımlılık düzeyleri değişmemektedir. Üniversite sınıf düzeyi değişkenine göre Sosyal Medya Bağımlılığı ortalamalarının anlamlı farklılık gösterip göstermediğini bulabilmek ve aralarındaki ilişkiyi analiz edebilmek için Bağımsız Örneklem t testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçları aşağıda bulunan Tablo 12’de yer almaktadır.

Tablo 12. Üniversite sınıf düzeyine göre lisans öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı ortalamalarına ait t testi analizi sonuçları

Sosyal Medya Bağımlılığı Alt Boyutları	Gruplar (Üniversite Sınıf Düzeyi)	N	X̄	Ss	t	P
Sosyal Medya Bağımlılığı	3. Sınıf	180	2,8251	,62094	,538	,591
	4 ve üzeri	127	2,7865	,61743		
Sanal Tolerans	3. Sınıf	180	2,9848	,71450	,880	,380
	4 ve üzeri	127	2,9134	,68173		
Sanal İletişim	3. Sınıf	180	2,6654	,70302	,071	,943
	4 ve üzeri	127	2,6597	,69371		

$p < ,05$

Tablo 12’de katılımcıların üniversite sınıf düzeylerine göre sosyal medya bağımlılığı alt boyut ortalamaları t-testi ile karşılaştırılmıştır. Analiz sonuçları incelendiğinde hazırlık sınıfı ile 1. ve 2. sınıfta öğrenim gören kimse bulunmamaktadır. Bununla birlikte sosyal medya bağımlılığı ve alt boyutları olan sanal iletişim ve sanal tolerans ile üniversite sınıf düzeyi değişkeni arasında ($p > 0.05$) olduğu için istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Başka bir ifade ile üniversite sınıf düzeyi sosyal medya bağımlılık düzeylerini değiştirmemektedir.

Ailenin sosyo-ekonomik seviyesi değişkenine göre Sosyal Medya Bağımlılığı ortalamalarının anlamlı farklılık gösterip göstermediğini bulabilmek ve aralarındaki ilişkiyi analiz edebilmek için Kruskal Wallis analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçları aşağıda bulunan Tablo 13’de yer almaktadır.

Tablo 13. Ailenin sosyo-ekonomik seviyesine göre lisans öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı ortalamalarına ait Kruskal Wallis analizi sonuçları

Sosyal Medya Bağımlılığı Alt Boyutları	Gruplar (Sosyo-Ekonomik Seviye)	N	X̄	Sd	x ²	P
Sosyal Medya Bağımlılığı	Alt	37	155,84	2	,039	,981
	Orta	258	153,58			
	Yüksek	12	157,38			
Sanal Tolerans	Alt	37	145,76	2	1,596	,450
	Orta	258	153,84			
	Yüksek	12	182,92			
Sanal İletişim	Alt	37	168,66	2	2,830	,243
	Orta	258	153,50			
	Yüksek	12	119,58			

p<,05

Tablo 13’de araştırmaya katılan katılımcıların ailelerinin sosyo-ekonomik seviyelerine göre Sosyal Medya Bağımlılığı ve alt boyutları olan sanal tolerans ve sanal iletişim ortalamaları Kruskal Wallis testi ile karşılaştırılmıştır. Analiz sonuçları incelendiğinde Sosyal Medya Bağımlılığı ve alt boyutları sanal tolerans ve sanal iletişim ile katılımcıların ailelerinin sosyo-ekonomik seviyesi değişkeni arasında .05 düzeyinde (p>0.05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Başka bir ifadeyle ailenin sosyo-ekonomik seviyesine göre sosyal medya bağımlılığı değişmemektedir. Travma geçmişi durumu değişkenine göre Sosyal Medya Bağımlılığı ortalamalarının anlamlı farklılık gösterip göstermediğini bulabilmek ve aralarındaki ilişkiyi analiz edebilmek için Bağımsız Örneklem t testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçları aşağıda bulunan Tablo 14’de yer almaktadır.

Tablo 14. Travma geçmişi durumuna göre lisans öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı ortalamalarına ait t testi sonuçları

	Gruplar (Travma Geçmişi Durumu)	N	X̄	Ss	t	P
Sosyal Medya Bağımlılığı	Evet	179	2,8955	,64543	2,926	,004*
	Hayır	128	2,6884	,55988		
Sanal Tolerans	Evet	179	3,0244	,72096	2,053	,041*
	Hayır	128	2,8587	,66255		
Sanal İletişim	Evet	179	2,7666	,73232	3,17	,002*
	Hayır	128	2,5182	,62143		

p<,05

Tablo 14’de katılımcıların travma geçmişi durumuna göre sosyal medya bağımlılığı alt boyutları t-testi ile karşılaştırılmıştır. Analiz sonuçları incelendiğinde sosyal medya bağımlılığı ve alt boyutları sanal tolerans ve sanal iletişim ile travma geçmişi durumu değişkeni arasında (p<0.05) olduğu için istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Ortalamalardaki farklılık incelendiğinde travma geçmişi olan katılımcıların sosyal medya bağımlılığı düzeylerinin ve alt boyutları olan sanal tolerans ve sanal iletişim düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Sosyal sorumluluk projeleri üreten dernek/vakıf veya kulüp üyeliği durumu değişkenine göre Sosyal Medya Bağımlılığı ortalamalarının anlamlı farklılık gösterip göstermediğini bulabilmek ve aralarındaki ilişkiyi analiz edebilmek için Bağımsız Örneklem t testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçları aşağıda bulunan Tablo 15’de yer almaktadır.

Tablo 15. Sosyal sorumluluk projeleri üreten dernek, vakıf veya kulüp üyeliği durumuna göre lisans öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı ortalamalarına ait t testi sonuçları

	Gruplar (Dernek vb. Üyelik Durumu)	N	X	Ss	t	P
	Hayır	198	2,7911	,58882		
Sanal Tolerans	Evet	109	2,9216	,77322	-,624	,533
	Hayır	198	2,9738	,65902		
Sanal İletişim	Evet	109	2,7625	,69545	1,859	,064
	Hayır	198	2,6083	,69517		

p<,05

Tablo 15’de katılımcıların dernek/vakıf/kulüp üyelik durumuna göre sosyal medya bağımlılığı ve alt boyutları t-testi ile karşılaştırılmıştır. Analiz sonuçları incelendiğinde sosyal medya bağımlılığı ve alt boyutları sanal tolerans ve sanal iletişim ile dernek/vakıf/kulüp üyelik durumu değişkeni arasında (p>0.05) olduğu için istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Başka bir ifade ile katılımcıların dernek/vakıf/kulüp üyelik durumuna göre sosyal medya bağımlılığı düzeyleri değişmemektedir. Lisans öğrencilerinin öz-anlayışları ile sosyal medya bağımlılık düzeyleri arasındaki ilişkiyi analiz edebilmek için Pearson Korelasyon Analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçları aşağıda bulunan Tablo 16’da yer almaktadır.

Tablo 16. Lisans öğrencilerinin öz-anlayışları ile sosyal medya bağımlılık düzeyleri arasındaki ilişki

	Öz-anlayış	Sosyal Medya Bağımlılığı	Sanal Tolerans	Sanal İletişim
Öz-anlayış	1	-,201**	-,181**	-,175**
Sosyal Medya Bağımlılığı		1	,885**	,884**
Sanal Tolerans			1	,565**
Sanal İletişim				1

** (p<,01)

Tablo 16’da öz-anlayış ile sosyal medya bağımlılığı ve alt boyutları arasındaki ilişkiyi gösteren korelasyon analizine yer verilmiştir. Analiz sonuçları incelendiğinde öz-anlayış ile sosyal medya bağımlılığı arasında negatif ve (p<0.01) olduğu için istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu anlaşılmaktadır. Başka bir ifade ile lisans öğrencilerinin öz-anlayışları azaldıkça sosyal medya bağımlılık düzeyleri artmaktadır. Bu ilişkide t (-,201) olduğu için 0.01 - 0.29 aralığında (Köklü vd, 2006) düşük düzeyde ilişki olduğu görülmektedir. Öz-anlayış ile sosyal medya bağımlılığı alt boyutlarından olan sanal tolerans (t= -,181) ve sanal iletişim (t=-,175) arasında ise negatif ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Bu ilişkiler de 0.01 -0.29 aralığında (Köklü vd, 2006) olduğu için sanal tolerans ve sanal iletişim ile öz-anlayış arasında düşük düzeyde ilişki olduğu görülmektedir.

Lisans öğrencilerinin öz-anlayış düzeylerinin sosyal medya bağımlılık düzeyleri üzerindeki yordayıcılığını analiz edebilmek için Basit Doğrusal Regresyon Analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçları aşağıda bulunan Tablo 17’de yer almaktadır.

Tablo 17. Lisans öğrencilerinin öz-anlayış düzeylerinin sosyal medya bağımlılığı üzerindeki yordayıcılığı

Bağımsız Değişkenler	Standartlaşmamış Katsayılar		Standartlaşmış Katsayılar		
	B	Std. Hata	Beta	t	Sig.
(Sabit)	3,414	,164		20,780	,000
Öz-anlayış	-,197	,052	-,207	-3,792	,000**
Model Anlamlılık	,000				
F Değeri	14,382				
R ²	,043				

**($p < ,01$)

Tablo 17’de Sosyal medya bağımlılığı ile öz-anlayış arasında yapılan regresyon analizi verilerine yer verilmiştir. Tabloya bakıldığında öz-anlayış ortalamalarındaki anlamlılık değerinin ($p < 0,05$) olması ve modelin anlamlılık değerinin ($p < 0,05$) olması nedeniyle modelin geçerli ve anlamlı olduğu anlaşılmaktadır. Bununla birlikte öz-anlayış ortalamalarının ($t = -3,792$) sosyal medya bağımlılığını negatif ve istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yordadığı görülmektedir. Buna bağlı olarak “Öz-anlayış azaldıkça sosyal medya bağımlılığı artmaktadır” yorumu yapılabilir. Ayrıca Öz-anlayış ortalamalarının sosyal medya bağımlılığı ortalamalarının % 4,3’ünü açıkladığı görülmektedir.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Türkiye’de Lisans öğrenimi gören öğrencilerin Öz-anlayışları ve Sosyal Medya Bağımlılıkları arasındaki ilişki; Yaş, cinsiyet, kardeş sayısı, çok kullanılan sosyal medya programı, sosyal medyayı kullanma amacı, sosyal medyada geçirilen süre ve çok kullanılan sosyal medya programındaki arkadaş sayısı, sınıf düzeyi, ailenin sosyo-ekonomik seviyesi, travma yaşama durumu, dernek veya kulüplere üyelik durumu değişkenleri açısından incelenmiştir. Yapılan araştırmada elde edilen bulgulara göre; Sosyal medyada günlük geçirilen süre ve Travma geçmişi durumu değişkenleri ile Sosyal Medya Bağımlılığının her iki alt boyutu olan sanal iletişim ile sanal tolerans arasında anlamlı bir farklılık olduğu, sosyal medya kullanım amacı değişkeni ile Sosyal Medya Bağımlılığının alt boyutu olan sanal tolerans arasında da anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Sosyal Medya Bağımlılığı ile cinsiyet, yaş, kardeş sayısı, çok kullanılan sosyal medya programı ve programdaki arkadaş sayısı ile sosyal medya programlarında günlük geçirilen süre, üniversite sınıf düzeyi, ailenin sosyo-ekonomik seviyesi, dernek, vakıf/kulüp üyeliği değişkenleri arasında ise anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Analiz sonuçları incelendiğinde Sosyal Medya Bağımlılığı ve alt boyutları olan Sanal Tolerans ve Sanal İletişim ile Öz-Anlayış arasında negatif ve düşük düzeyde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu anlaşılmaktadır. Başka bir ifade ile lisans öğrencilerinin Öz-anlayış düzeyleri arttıkça Sosyal Medya bağımlılık düzeyleri azalmakta, Sosyal Medya Bağımlılık düzeyleri arttıkça ise Öz-anlayış düzeyleri azalmaktadır. Bununla birlikte Öz-anlayışın Sosyal Medya Bağımlılığını ve alt boyutlarını anlamlı bir şekilde yordayarak sosyal medya bağımlılığı ortalamalarının %4,1’ini açıkladığı görülmektedir.

Çalışmada; Sosyal Medyada Günlük 121 dk ve üzeri zaman geçiren lisans öğrencilerinin günlük 0-60 dk ve 61-120 dk arası zaman geçiren lisans öğrencilerine göre, 61-120 dk arası zaman geçiren lisans öğrencilerinin ise 0-60 dk arası zaman geçiren lisans öğrencilerine göre Sosyal Medya Bağımlılığı düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Çalışmadaki; “Sosyal Medyada Günlük

Geçirilen Süre ile Sosyal Medya Bağımlılığı arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür” bulgusu; Al-Menayes (2015), Tutgun-Ünal (2015), Deniz ve Gürültü (2018), Aktan (2018), Çiftçi (2018), Aydan (2018), Duman (2019), Çömlekçi ve Başol (2019) ve Durar (2018) tarafından yapılan çalışmalarda bulgularla paralellik gösterdiği görülmüştür. Bağımlılık bir yandan düşkünlüğü de beraberinde getirdiği için sosyal medyada geçirilen süre ile sosyal medya bağımlılığı doğru orantılıdır. Bu nedenle çalışmadaki bu bulgu kabul edilebilir bir durumdur.

Çalışmada; Travma geçmişi olan lisans öğrencilerinin, travma geçmişi olmayan lisans öğrencilerine göre Sosyal Medya Bağımlılığı düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Çalışmadaki; “Travma Geçmişi Durumu ile Sosyal Medya Bağımlılığı arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür” bulgusu ile Takan (2020) tarafından yapılan araştırmadaki bulgular paralellik göstermektedir. Takan’ın (2020) ergenler arasında yaptığı çalışmada çocukluk çağında görülen travmaların ileriki evrelerde sosyal medya bağımlılığı başta olmak üzere farklı bağımlılıklar olarak bireylerde görülebildiği bulunmuştur. Travma yaşayan bireylerin yaşadıkları yaşamsal krizle birlikte korku, irkilme, uykusuzluk, gerginlik ile yabancılaşma yaşadıkları ve bu durumdan dolayı gelecek ile ilgili plan yapamayarak olayı hatırlatan uyarılara karşı kaçınma davranışı sergiledikleri bilinmektedir. Sosyal medyada vakit geçirmek bireylere geçici rahatlama ve mutluluk hissi verdiği için kaçınma davranışı olarak bireylerin sıklıkla başvurduğu bir yöntem olarak karşımıza çıkmakta ve bu da bireylerin karar verme becerilerini olumsuz etkileyerek kullanım davranışlarını kontrol etmelerine ve sınır koymalarına engel olmaktadır. Bu nedenle travma geçmişi olmayan lisans öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı düzeylerinin daha yüksek olduğu düşünülmektedir.

Çalışmada; Sosyal medyayı eğlence amaçlı kullanan lisans öğrencilerinin, sosyal medyayı bilgi edinme amaçlı kullanan lisans öğrencilerine göre Sosyal Medya Bağımlılığı alt boyutu olan Sanal Tolerans düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Çalışmadaki; “Sosyal Medyayı Kullanım Amacı ile Sosyal Medya Bağımlılığı arasında kısmen anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür” bulgusu; Sofiah ve arkadaşları (2011), Chen ve Kim (2013) ile Ryan ve arkadaşları (2014) tarafından yapılan araştırmalardaki bulgu ile paralellik göstermektedir. Chen ve Kim (2013) ile Ryan ve arkadaşları (2014) tarafından yapılan araştırmalarda boş zamanını değerlendirme amaçlı sosyal medyayı kullanan öğrencilerin sosyal medya bağımlılığı düzeylerinin daha yüksek olduğu, Sofiah ve arkadaşları (2011) tarafından yapılan araştırmada ise eğlence ve iletişim amaçlı sosyal medya programlarını kullanan üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Sosyal medyada zaman geçirmenin bireylerde yaşattığı geçici mutluluk hissi öz-kontrolü olmayan bireylerde kontrolsüz ve bilinçsiz kullanımlara sebep olabilmektedir. Kullanımın kısıtlanamaması ve zaman yönetiminin sağlanamaması nedeniyle bireylerin günlük yaşam rutinlerinde aksaklıklar meydana getirerek onların yaşamlarını olumsuz etkileyebilmektedir. Bu nedenle eğlence amaçlı sosyal medyayı kullanan bireylerin bilgi edinme amaçlı kullanımlarda bulunan bireylere göre sanal tolerans düzeylerinin daha yüksek olduğu düşünülmektedir.

Sonuç olarak; Travma geçmişi bulunan ve yaşadığı travmayı atlatamayarak üzüntü ve buhran yaşamaya devam eden, sosyal medyayı bilinçli ve amacına uygun olarak kullanamayan ve kullanımlarını sınırlamada sorun yaşayan lisans öğrencilerinin bununla ilgili üniversite bünyesinde yer alan Psikolojik Danışma ve Rehberlik birimiyle iletişime geçerek yardım almaları gerekmektedir. Öz-anlayışın artması sosyal medya bağımlılığını azaltacağı için öz-anlayış geliştirecek programlar oluşturulmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte ailelerin sosyal medyada fazla vakit geçiren ve içine kapandığı gözlemlenen gençlerin çok üzerine gitmemeleri ve konu ile ilgili uzmanlarla iletişim halinde olmaları ve onlarda görülebilecek yalnızlık, sosyal yalıtılmışlık vb. duyguların tolere edilebilmesi için hobi edinmeleri ile sosyal ve

sportif faaliyetlere yönlendirilmeleri hususunda onları desteklemelerinin önemli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca araştırmadaki örneklemin üniversitede 3. sınıf ile 4. sınıf düzeyi ve üzeri lisans öğrenimi gören öğrencilerden oluşması çalışmanın sınırlılığını ortaya koymaktadır. Bu nedenle araştırmada ele alınan değişkenlerin diğer sınıf düzeyleri açısından tekrar ele alınmasının ulusal literatür açısından faydalı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Açık, D., Yaşar, E. (2019). *Türkiye’de günlük sosyal medya kullanımı ortalama 2 saat 46 dakika*. 27.01.2021 tarihinde Anadolu Ajansı sitesi: <https://www.aa.com.tr/tr/yasam/turkiyede-gunluk-sosyal-medya-kullanimi-ortalama-2-saat-46-dakika/1687548> adresinden alındı.
- Aktan, E. (2018). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Erciyes İletişim Dergisi*, 5(4), 405-421.
- Alibekiroğlu, P., Akbaş, T., Bulut Ateş, F., Kırdök, O. (2018). Üniversite öğrencilerinde yaşam doyumu ile psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkide öz-anlayışın aracı etkisi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 27(2), 1-17.
- Al-Menayes, J. (2015). Psychometric properties and validation of the arabic social media addiction scale. *Journal of Addiction*, 1-6.
- Andreassen, C.S., Torsheim, T., Brunborg, G.S. & Pallesen, S. (2012). Development of a facebook addiction scale 1, 2. *Psychological Reports*, 110(2), 501-517.
- Andreassen, C.S., & Pallesen, S. (2014). Social network site addiction –an overview. *Current Pharmaceutical Design*, 20, 4053-61.
- Aydan, H. (2018). Sosyal medya kullanımı ile sosyal medya bağımlılık düzeylerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma: Ege Üniversitesi örneği. *Erciyes İletişim Dergisi*, 5(4), 351-369.
- Balcı, Ş., ve Baloğlu, E. (2018). Sosyal medya bağımlılığı ile depresyon arasındaki ilişki: “Üniversite gençliği üzerine bir saha araştırması”. *Galatasaray Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 29, 210-233.
- Balci, S. & Golcu, A. (2013). Facebook addiction among university students in Turkey: “Selcuk University example”. *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 34, 255- 278.
- Banyai, F., Zsila, A., Kiraly, O., Maraz, A., Elekes, Z., Griffiths, M.D., Cecilie, SA. & Demetrovics, Z. (2017). Problematic social media use: results from a large-scale nationally representative adolescent sample. *PLoS ONE*, 12(1), 1-13.
- Başer B, Usta T, Kılıç Memur, H, Şirin, A. (2019). Üniversite öğrencilerinin öz-anlayışlarının, bağlanma stilleri ve ilişki durumları bakımından incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(3), 1023-1032.
- Bayar, Ö. (2016). Üniversite öğrencilerinde öz-şefkatin yordayıcıları olarak bağlanma tarzı ve algılanan sosyal destek. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara.
- Bilgin, M. (2018). Ergenlerde sosyal medya bağımlılığı ve psikolojik bozukluklar arasındaki ilişki. *The Journal of International Scientific Researches*, 3(3), 237-247. DOI: 10.23834/isrjournal.452045
- Blinka, L., & Smahel, D. (2009). Fourteen is fourteen and a girl is a girl: validating the identity of adolescent bloggers. *Cyberpsychology & Behavior*, 12(6), 735-739.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K. Akgün, Ö. E. Karadeniz. Ş. ve Demirel. F. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Chen, H.T. & Kim, Y. (2013). Problematic use of social network sites: the interactive relationship between gratifications sought and privacy concerns. *Cyberpsychology, Behavior, and Social*

Networking, 16, 806–812.

- Çapan, M. 2019. Üniversite öğrencilerinin merhamet ve öz-anlayış düzeylerinin kişilik özellikleri açısından incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı. İstanbul.
- Çiftçi, H. (2018). Üniversite öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığı. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(4), 417-434.
- Çömlekçi, M. F, Başol, O. (2019). Gençlerin sosyal medya kullanım amaçları ile sosyal medya bağımlılığı ilişkisinin incelenmesi. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(4), 173-188.
- Dağ, B. (2019). Üniversite öğrencilerinin öz-anlayış düzeylerinin anksiyete ve yaşam memnuniyeti düzeyleri ile ilişkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Yakın Doğu Üniversitesi Klinik Psikoloji Anabilim Dalı, Lefkoşa.
- Deniz, L., ve Gürültü, E. (2018). Lise öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları. *Kastamonu Education Journal*, 26(2), 355-367. doi:10.24106/kefdergi.389780
- Deniz, M. E., Kesici, Ş., & Sümer, A. S. (2008). The validity and reliability study of the turkish version of self-compassion scale. *Social Behavior and Personality*, 36(9), 1151- 1160.
- Deniz, M., ve Sümer, A. (2010). Farklı öz-anlayış düzeylerine sahip üniversite öğrencilerinde depresyon, anksiyete ve stresin değerlendirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 35 (158).
- Duman, Ö. (2019). Sosyal medya bağımlılığı: Erzurum ili üzerine bir inceleme. Yayınlanmamış doktora tezi. Atatürk Üniversitesi, Temel İletişim Bilimleri Anabilim Dalı. Erzurum.
- Durar, E. (2018). Üniversite öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığının depresyon ve sosyal fobi ile ilişkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kafkas Üniversitesi Hemşirelik Ana Bilim Dalı. Kars.
- Fidell, L. S., & Tabachnick, B. G. (2013). *Using Multivariate Statistics*. Harlow: Pearson Education Limited.
- George, D., & Mallery, P. (2003). *SPSS for Windows step by step: A simple guide and reference. 11.0 update (4th ed.)*. Boston: Allyn & Bacon.
- Greenhow, C., Robelia, B., & Hughes, J. E. (2009). Learning, teaching, and scholarship in a digital age web 2.0 and classroom research: What path should we take now? (Dijital web 2.0 ve sınıfta öğrenme, öğretme ve bilgi: Şimdi hangi yoldan gitmeliyiz?) *Educational Researcher*, 38(4), 246-259. doi: 10.3102/0013189X09336671.
- Griffiths, M. (1999). Internet addiction: fact or fiction? *The Psychologist*, 12(5), 246-250.
- Güncel Türkçe Sözlük. (t.y.). Türk Dil Kurumu sözlükleri içinde. Erişim adresi: <http://www.sozluk.gov.tr> adresinden 14.07.2020 tarihinde erişilmiştir.
- Gürültü, E. (2016). Lise öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları ve akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. İstanbul.
- Herman, J. (1992). *Tavma ve İyileşme* (5. basım). İstanbul: Literatür Yayınları.
- Herman, J. (2015). *Tavma ve İyileşme; Şiddetin sonuçları Ev İstismardan Siyasi Teröre*. T. Tosun (çev.). İstanbul: Literatür Yayınları.
- Internet World Stats. *Internet stats and facebook usage in Europe 2014 mid-year statistics*. (2014). Erişim adresi <http://www.internetworldstats.com/stats4.htm> adresinden 14.07.2020 tarihinde erişilmiştir.
- İme, Y. (2018). Ergenlerin çocukluk örselenme yaşantıları ile öz-anlayışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı. İstanbul.

- Karaoğlu N, Coşkun Ö, Budakoğlu I. (2017). Meram tıp fakültesi öğrencilerinin özanlayışlarına karşın yalnızlık, umutsuzluk ve anksiyete düzeyleri. *Tıp Eğitimi Dünyası*, (16)48, 49-61.
- Karasar, N. (1991). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler* (4. Baskı). Ankara: Sanem Yayıncılık.
- Karasar. N. (2006). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (16. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Köklü, N., Büyükoztürk, Ş. ve Bökeoğlu, Ç. Ö. (2006). *Sosyal bilimler için istatistik*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Longstreet, P. and Brooks, S. (2017). Life satisfaction: A key to managing internet & social media addiction. *Technology in Society*, 50, 73-77.
- Neff, K. D. (2003). The development and validation of a scale to measure self-compassion. *Self and Identity*, 2(3), 223-250.
- Özyeşil, Z. (2011). Üniversite öğrencilerinin öz-anlayış düzeylerinin bilinçli farkındalık kişilik özellikleri ve bazı değişkenler açısından incelenmesi, Yayımlanmış doktora tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Konya.
- Peker, E. (2017). Çocukluk çağı travmaları, yetişkinlik döneminde bağlanma biçimi ve öz-anlayış arasındaki ilişkinin incelenmesi, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Arel Üniversitesi Psikoloji Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Ryan, T., Chester, A., Reece, J., & Xenos, S. (2014). The uses and abuses of facebook: a review of facebook addiction. *Journal of behavioral addictions*, 3(3), 133-148.
- Sarıcaoğlu, H., ve Aslan, C. (2013). Üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi olma düzeylerinin kişilik özellikleri ve öz-anlayış açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(4), 2087-2104.
- Seferoğlu, S., ve Yıldız, H. (2013). Dijital çağın çocukları: İlköğretim öğrencilerinin facebook kullanımları ve internet bağımlılıkları üzerine bir araştırma. *İletişim ve Diplomasi Dergisi*, 2, 31-48.
- Sofiah, S. Z. S., Omar, S. Z., Bolong, J., & Osman, M. N. (2011). Facebook addiction among female university students. *Revista De Administratie Publica Si Politici Sociale*, 3(7), 95.
- Şahin, C., ve Yağcı, M. (2017). Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Yetişkin Formu: Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 18(1), 523-538.
- Takan, R. (2020). Yalnızlık ve çocukluk çağı travmalarının ergenlerde sosyal medya bağımlılığı üzerinde ilişkisinin incelenmesi, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Yakın Doğu Üniversitesi Klinik Psikoloji Ana Bilim Dalı, Lefkoşa.
- Tanaka, M., Wekerle, C., Schmuck, M. L., Paglia-Boak, M. (2011). The linkages among childhood maltreatment, adolescent mental health, and self compassion in child welfare adolescents. *Child Abuse & Neglect*, 35(10), 887-898.
- Tutgun Ünal, A. (2015). Sosyal medya bağımlılığı: üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma, Yayımlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi Gazetecilik Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2020). *Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması, 2020*. Erişim adresi [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2020-33679](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2020-33679) adresinden 25.01.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Uzun, Ö, Yıldırım, V, Uzun, E. (2016). Dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu olan ergenlerde sosyal medya kullanım alışkanlıkları ve sosyal medya bağımlılığı, benlik saygısı ve algılanan sosyal destek ilişkisi. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 10(3), 142-147. DOI: 10.21763/tjfm.16425
- We are Social. *Digital in 2020*. (2020). Erişim adresi <https://wearesocial.com/digital-2020> adresinden

14.07.2020 tarihinde erişilmiştir.

- Yang, S., & Tung, C. (2007). Comparison of internet addicts and non-addicts in Taiwanese high schools. *Computers in Human Behavior*, 23, 79-96.
- Yılmaz, M. Taki. (2009). Üniversite öğrencilerinin öz-anlayışları ile anne-baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı. Konya.
- Young, K. S. (1998). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *Cyberpsychology & Behavior*, 1(3), 237-244.